

Rechtbank Rotterdam
De wrakingskamer
De heer mr. [REDACTED]

10 januari 2023

Geachte wrakingskamer,

Naar aanleiding van het wrakingsverzoek van verzoeker W.C. Engel tijdens de zitting gisteren van voorzitter mr. J. Janssen, voorzitter mrs. J.H. Janssen, M.V. Scheffers en T.M. Riemens ontvangt u hiermee een nadere toelichting op de ter zitting genoemde wrakingsgronden.

De wraking ziet op een opeenstapeling van feiten en omstandigheden zowel tijdens de vier zittingsdagen als daarbuiten die een vrees van vooringenomenheid rechtvaardigen. Deze vallen uiteen in volgende onderdelen:

- Persoonlijke overtuigingen voorzitter
- Negeren onrechtmatige handelen openbaar ministerie
- Omgang met aangever Norbert Dikkeboom
- Bejegening ter zitting
- Onbegrijpelijke procesbeslissingen

Verzoeker is een mensenrechtenactivist en opiniemaker die zich de afgelopen jaren met name tegen het coronabeleid en de vrijheidsbeperkende maatregelen heeft uitgesproken. De strafrechtelijke vervolging hangt hiermee samen: de tenlastelegging ziet op een zevental uitingen op sociale media die door het openbaar ministerie als opruiend beschouwd worden.

De wrakingsgronden zijn ter zitting door verzoeker summier benoemd. De voorzitter liet weten dat het niet noodzakelijk was de wrakingsgronden ter plekke compleet te benoemen doch dat deze na overleg met de advocaat aangevuld konden worden. De verschillende onderdelen worden hierna uitgewerkt.

Persoonlijke overtuigingen voorzitter

De eerste grond betreft persoonlijke overtuigingen van de voorzitter die blijken uit sociale media en een eerder gewezen vonnis.

De voorzitter deed buiten de rechtszaal volgende uitlatingen op Twitter:

- 23 maart 2020: "Hele goede nieuwe coronamaatregelen. Wie de regels volgt, heeft een zekere vrijheid. Wie dat net doet, heeft een probleem. Niets nieuws onder de zon eigenlijk. Al jaren mijn werk."
- 3 juni 2021: "In de rij voor vaccinatie in de Van Nelle fabriek. Voor een rasechte Rotterdammer in vele opzichten heel mooi."

Verder volgt Jacco Janssen de Twitter-accounts "Stop Viruswaarheid/Viruswaanzin" en advocaat Jan Vlug. Laatstgenoemde deed tijdens de televisie-uitzending opruiend uit tegenover verzoeker en trok zijn uitlatingen na een sommatie terug. verzoeker deed strafrechtelijk aangifte tegen de advocaat.

Voorts wijst verzoeker op deze uitspraak:

- Uitspraak 30 maart 2020 (ECLI:NL:RBROT:2020:2696): In dit vonnis veroordeelden mr. J.H. Janssen als voorzitter en mrs. M.V. Scheffers een verdachte tot tien dagen gevangenisstraf wegens bedreiging van politieambtenaren met een coronabesmetting.

Zowel uit genoemde Twitterberichten als het vonnis van 30 maart 2020 blijkt dat de voorzitter en mr. Scheffers het gevoerde coronabeleid ondersteunt en zelfs aanmoedigt. Deze uitingen rechtvaardigen objectief de vrees tot vooringenomenheid jegens verzoeker. Immers, de opvattingen van de voorzitter staan haaks op de standpunten van Viruswaarheid en verzoeker dat de corona niet gevaarlijker is dan een seizoensgriep en de genomen maatregelen disproportionele grondrechteninperkingen inhouden die geen plaats hebben in een democratische rechtsstaat. Ook spreekt verzoeker zich sterk uit tegen het vaccinatiebeleid en voerde hierover meerdere gerechtelijke procedures terwijl de voorzitter de vaccinaties publiekelijk promoot.

verzoeker heeft tijdens de zitting zijn bedenkingen op deze punten naar voren gebracht met de opmerking dat deze opvattingen door voortschrijdend inzicht mogelijk veranderd gewijzigd zijn en de vroeg daarom de voorzitter zich hierover uit te laten met het verzoek zich te verschonen indien dat niet het geval is. Dit vormt een gerechtvaardigde vrees van verzoeker waar de voorzitter op had moeten reageren, temeer daar in deze zaak gaat over de reikwijdte van het recht op vrijheid van meningsuiting.

Sterke persoonlijke opvattingen over het coronabeleid kunnen een oordeel over de vrijheid van meningsuiting beïnvloeden. Immers aan de overtuiging dat corona een gevaarlijk virusziekte en massale vaccinatie noodzakelijk is – dit is de door verzoeker betwiste officiële beleidslijn – is inherent dat de vrijheid van meningsuiting vanwege de in die opvatting mogelijke gevolgen voor de volksgezondheid van kritische geluiden, beperkt dient te worden.

De vrees dat van vooringenomenheid in het algemeen is eerder gevoed door provocerende uitlatingen van twee vooraanstaande vertegenwoordigers van de rechtspraak, voormalig vicepresident van de Hoge Raad Ernst Jona Numann en oud raadsheer van de Hoge Raad Fred Hammerstein tegen de opvattingen van Viruswaarheid en verzoeker persoonlijk:

<https://benjaminmagazine.wordpress.com/2021/01/25/de-raad-van-ernst-numann/>

"Er is geen enkel grondrecht waar geen uitzonderingen op gemaakt kunnen worden. En het belang van volksgezondheid is daar één van. Willem Engel en zijn club zijn misdadig bezig. De maatregelen waartegen zij zich keren, zijn broodnodig. Niet om te voorkomen dat mijnheer Engel ziek wordt, maar wel om te voorkomen dat hij samen met honderdduizend anderen de zorg ontwricht." Ernst Jona Numann is voormalig vicepresident van de Hoge Raad der Nederlanden.

<https://www.nrc.nl/nieuws/2020/08/03/vonnis-tegen-viruswaanzin-is-er-een-om-in-te-lijsten-a4007712>

*"Vonnis tegen Viruswaanzin is er een om in te lijsten
Opportunistische groepen als Viruswaanzin spelen een 'naar spelletje met de rechtsstaat'. De rechter blijft kalm, de populistten spelen met vuur, schrijft oud-raadsheer Fred Hammerstein in de Togacolumn." Fred Hammerstein was tot 2016 raadsheer in de Hoge Raad*

Ondanks de terechte zorgen van verzoeker sloot de voorzitter na een korte schorsing ijlings het onderzoek zonder zich verder over het verschoningsverzoek uit te laten. verzoeker vroeg de rechtbank alsnog te reageren waarop de voorzitter antwoordde dat het onderzoek al gesloten was. Deze feiten op zichzelf rechtvaardigen een wrakingsverzoek op grond van vrees voor vooringenomenheid.

Negeren onrechtmatige handelen openbaar ministerie

De verdediging van verzoeker concentreert zich op het politieke karakter van de vervolging en verwijt het openbaar ministerie dat zij bewijs fabriceerde en handelt in afstemming met het ministerie van justitie. Ook loog de officier van justitie tegen de rechtbank en hield delen van het dossier achter:

- De dagvaarding ziet op zeven berichten op sociale media waarbij vaststaat dat zes uitingen door het om geknipt, geplakt dan wel tekstmatig gewijzigd zijn. Een dergelijke handelswijze vormt een ernstige schending van de goede procesorde.
- verzoeker betoogde dat er sprake was van politieke inmenging door minister Yesilgöz en de NCTV en vroeg de rechtbank de minister en Pieter-Jaap Aalberberg als getuigen te horen. De officier van justitie ontkende dat er sprake was van enige communicatie of bemoeienis waarop de rechtbank de gevraagde getuigen afwees. Uit WOO-documenten bleek dat er wel degelijk communicatie plaatsvond en de minister zelfs met WhatsApp-berichten persoonlijk op de hoogte gehouden werd van de aanstaande arrestatie van verzoeker.
- Vanaf de eerste zitting wees verzoeker op het ontbreken van cruciale stukken in het dossier, waaronder delen van het BOB-dossier (126gg 10 jan 2022 -- PL1700-2022005823-5 en 126G 30 maart t/m 5 april 2022 -- PL1700-2022095963) en delen van processen-verbaal (Aangifte Haasbeek volgnummers PL4 en mogelijk 8 e.v., aangifte Dikkeboom PL1700-2022005823 volgnummers , 7,8,11,14,16,17,23,24,25). Op 20 juni 2022 beval de rechtbank het openbaar ministerie de ontbrekende delen uit het dossier alsnog aan de verdediging te overleggen. Dit gebeurde niet, ook niet nadat in de voorzitter in de daaropvolgende zittingen het verzoek herhaalde.

Een strafrechtelijke vervolging op basis van gefabriceerde bewijsmiddelen, het voorliegen van de rechtbank over politieke inmenging en de weigering om ondanks herhaald bevel ontbrekende dossierstukken aan te leveren zou zonder nadere discussie tot niet-ontvankelijkheid dienen te leiden. In ieder geval mag verwacht worden dat de rechtbank zich hierover vermanend zou uitlaten.

De voorzitter negeerde deze opstapeling van schendingen op de behoorlijke procesorde door het openbaar ministerie hetgeen vrees van vooringenomenheid bij verzoeker rechtvaardigt.

Omgang met aangever Norbert Dikkeboom

Aanleiding van strafrechtelijke vervolging vormt een door Norbert Dikkeboom in samenspraak met het openbaar ministerie en politie georganiseerde massa-aangifte. verzoeker deed meermaals strafrechtelijke aangifte vanwege belaging door Dikkeboom.

De aangever wordt tijdens zijn aanwezigheid in de rechtbank met alle egards behandeld: voor hem wordt een deel van de zaal vrijgehouden en wordt via een aparte ingang binnengelaten. verzoeker ziet dat rechtbankpersoneel hem begeleid en met hem overlegt.

Tijdens de zitting op 21 november 2022 verzocht verzoeker om Dikkeboom uit de zaal te verwijderen omdat hij zich in zijn aanwezigheid niet veilig voelt. verzoeker liet aan de rechtbank een schokkend fragment horen op welke wijze Dikkeboom zich in openbare bijeenkomsten op sociale media uit met evidente bedreigingen, beledigend taalgebruik en opruiende uitingen.

De rechtbank weigerde dit verzoek en beperkte zijn reactie met een vermaning richting Dikkeboom terwijl de zojuist beluisterde uitingen duidelijk de strafbaar waren.

Bejegening ter zitting

De voorzitter gedroeg zich tijdens zittingen meermaals onprofessioneel tegen verzoeker. De eerste keer was op 21 november 2022 toen de voorzitter zonder duidelijke reden emotioneel uitviel tegen verzoeker.

Terwijl verzoeker aantekeningen maakte vroeg de voorzitter gekserend of dit 'voor later was'. Hiermee doelde de voorzitter op de mening van verzoeker dat de verantwoordelijken voor het coronabeleid op een dag voor de strafrechter zullen moeten verschijnen om rekenschap af te leggen. verzoeker reageerde grappend terug met de opmerking 'misschien niet heel veel later'. Daarop ontstak de voorzitter in een tirade, schorste de zitting en verliet de zaal. verzoeker was verbouwereerd en geschokt over deze onbegrijpelijke reactie. Ruim een half uur later kwam de rechtbank terug en de voorzitter deed of er niets gebeurd was om de zitting voort te zetten.

Het tweede voorval vond tijdens de zitting afgelopen maandag op 9 januari 2022 plaats. Nadat verzoeker de rechtbank mededeelde dat hij zich genoodzaakt zag tot wraking over te gaan, reageerde de voorzitter wederom emotioneel, agressief en intimiderend. verzoeker werd hierdoor opnieuw van zijn stuk gebracht en werd steeds onderbroken toen hij de wrakingsgronden wilde geven.

Deze kennelijke emotionele betrokkenheid jegens verzoeker past niet bij een professionele opstelling en mocht door verzoeker begrepen worden als vooringenomenheid jegens hem.

Als aanvulling in deze categorie wijst verzoeker op de tweet van de voorzitter op 18 november 2022 met de tekst 'Wie neemt maandag mijn zitting over? ', daarmee doelden op de rechtszitting met verzoeker op 21 november 2022. Ook deze grap toont een onprofessionele en vooringenomen houding ten opzichte van deze zaak.

Onbegrijpelijke procesbeslissingen

verzoeker verzocht de rechtbank om tijdens de zitting op 9 januari 2023 een beslissing te nemen over de niet-ontvankelijkheid en een verzoek om een aantal getuigen te horen. De rechtbank weigerde dat en sloot abrupt het onderzoek ter zitting. Dit is een onbegrijpelijke procesbeslissing. De rechtbank liet op 21 november 2022 weten dat op 16 januari 2023 gevonnist zou worden en hield halsstarrig ook ter zitting van 9 januari 2023 vast aan deze datum ondanks de nieuwe feiten die naar boven kwamen. Deze haast om een vonnis te wijzen rechtvaardigt bij verzoeker in de gegeven omstandigheden de vrees van vooringenomenheid.

Ten eerste was zojuist vastgesteld dat de ontbrekende dossierstukken nog steeds niet in bezit van de verdediging waren zodat verzoeker hierop niet kon reageren. Een onderzoek kan vanzelfsprekend niet gesloten worden als het dossier incompleet is, zeker niet nadat het openbaar ministerie het verzoek van de rechtbank herhaaldelijk naast zich neerlegde. Een van de grondbeginselen van goede procesorde is dat de verdachte over dezelfde stukken beschikt. Als dat niet het geval is, wordt de verdediging geschaad hetgeen een inbreuk vormt op artikel 6 EVRM.

Verder weigerde de rechtbank ondanks uitdrukkelijk verzoek te beslissen op het verzoek bepaalde getuigen te horen.

De voorzitter wees eerder het verzoek tot horen van getuigen Aalbersberg en Yesilgöz af omdat de officier van justitie elke communicatie categorisch ontkende. Nadat duidelijk werd dat het openbaar ministerie hierover gelogen had, werd het horen van deze getuigen weer actueel en noodzakelijk om de politieke beïnvloeding te onderzoeken.

Ook vroeg verzoeker herhaaldelijk om de aangevers Haasbeek en Dikkeboom als getuigen te horen, hetgeen op grond van het Keskin-arrest het recht is van verzoeker. Dit weegt des te zwaarder omdat ter zitting duidelijk werd dat er tijdens veelvuldige contacten afstemming plaatsgevonden had tussen Dikkeboom en het openbaar ministerie hetgeen vanzelfsprekend een ontoelaatbare handelwijze is.

De zitting van 9 januari 2023 was in beginsel een regiezitting en daarmee bij uitstek de gelegenheid om over onderzoeksvragen en getuigen te beslissen. De voorzitter liet

doorschemeren geen getuigen te willen horen en deelde mede ook op dit onderdeel bij vonnis te beslissen.

De weigering om ter zitting te beslissen over de niet-ontvankelijkheid rechtvaardigt eveneens de vrees van vooringenomenheid.

Tijdens eerdere zittingen liet de voorzitter richting verzoeker duidelijk doorschemeren dat een niet-ontvankelijkheid wat hem betreft niet aan de orde is.

Nadat duidelijk werd dat het openbaar ministerie loog over politieke beïnvloeding boven op de gefabriceerde bewijsstukken, de afstemming en intensieve contacten met aangever Dikkeboom en de weigering om ontbrekende stukken aan te leveren was een niet-ontvankelijkheid de enige reële uitkomst van deze zaak.

De weigering om ter zitting een tussenbeslissing over de ontvankelijkheid, in het licht van de hiervoor genoemde omstandigheden, rechtvaardigt bij verzoeker vrees tot vooringenomenheid bij de rechtbank.

Conclusie

Een rechter kan alleen gewraakt worden als zich omstandigheden voordoen waardoor de rechterlijke onpartijdigheid schade zou kunnen lijden. Daarvan is sprake als de rechter jegens een procesdeelnemer vooringenomen is of als de vrees daarvoor objectief gerechtvaardigd is. Daarbij is het uitgangspunt dat een rechter wordt vermoed onpartijdig te zijn omdat hij als rechter is aangesteld. Voor het oordeel dat de rechterlijke onpartijdigheid toch schade lijdt, bestaat alleen grond in geval van bijzondere omstandigheden die een zwaarwegende aanwijzing opleveren voor het aannemen van (de objectief gerechtvaardigde schijn van) partijdigheid.

Of elk van de hiervoor beschreven feiten en omstandigheden afzonderlijk voldoende grond zouden opleveren om de vrees van vooringenomenheid van de rechter jegens verzoeker naar objectieve maatstaven te rechtvaardigen, kan mogelijk een discussiepunt zijn.

Het is in dit geval echter de opeenstapeling van feiten en omstandigheden, die zich zowel ter zitting als daarbuiten achtereenvolgens hebben voorgedaan en die telkens in het nadeel van verzoeker werkten althans zo werden ervaren.

Hierbij dient meegewogen te worden dat de strafrechtelijke vervolging objectieve kenmerken heeft van een politieke vervolging hetgeen ook uit de bewijsmiddelen blijkt. De argwaan van verzoeker richting de rechtspraak in het algemeen is daarbij niet verrassend gezien de publieke aanvallen door prominente vertegenwoordigers van de rechtspraak.

De rechtbank had deze vrees eenvoudig kunnen wegnemen door gevolg te geven aan de alleszins redelijke verzoeken van verzoeker om ter zitting op de gevraagde onderdelen tussenbeslissingen te nemen en in te gaan op de door verzoeker voorgehouden feiten met betrekking tot een mogelijke verschoning. Door dat niet te doen, heeft de rechtbank de procesbelangen van verzoeker geschaad en in een situatie gedrongen waarin een wrakingsverzoek voor de hand lag.

De vrees van vooringenomenheid van de rechters jegens hem, gegeven deze opeenstapeling van feiten en omstandigheden, is dan ook naar objectieve maatstaven gerechtvaardigd.

Hoogachtend,

Willem Engel